

Smedstorpssläktens medlemsblad 1991

Ordföranden har ordet

Under den gångna vintern samlades styrelsen i Herrljunga och diskuterade den fortsatta verksamheten. Vi kom bl a överens om att föreslå årsmötet att vi i framtiden samlas till ett släktmöte vart femte år. Vi har ju hittills samlat en släktgren per år och nu i sommar står den sista grenen i tur, nämligen Anna-Lena-grenen. Släktmötet förlägges till Hovs socken med samling i kyrkan kl. 14.00 lördagen den 8 juni. Alla i Smedstorpssläkten är välkomna till mötet. Artur Florén och Karl-Johan Ferm arbetar med de praktiska detaljerna kring mötet.

Förra årets släktmöte var förlagt till Björke socken. Vi samlades i Björke kyrka där Folke Richardson inledde mötet med en kort andaktsstund. Vi fortsatte sedan samvaron i församlingshemmet där vi drack kaffe, pratade släkt och träffade nära och avlägsna släktingar och höll de sedvanliga årsmötesförhandlingarna. Rune Torstensson höll ett väldokumenterat föredrag om sina senaste upptäckter kring släktens Boudrie-gren. Därefter gav Holger Reinholdsson ett uppskattat kåseri om sitt föräldrahem.

I det här numret av medlemsbladet ger jag en presentation av ekonomen Per Jacobsson, som tillhörde Maria-Stina-grenen. Vid förra släktmötet fick jag en artikel om Per Jacobsson som publicerades i Industria International 1962. Jag ger här ett sammandrag av vad som står i artikeln. För lite mer än ett år sedan publicerades i tidskriften Släkt och Hävd en artikel av Sven Wallerstedt om Alingsåsare under 1600-talet. Artikeln berör delvis vår släkt och är mycket intressant. Jag berättar vad som står i artikeln och kommer med en del kompletterande uppgifter.

Årsavgiften på 30 kr kan Du som vanligt sätta in på släktföreningens postgiro, **4766274-7** ”Smedstorpssläkten”.

Och slutligen glöm inte att vi har

SLÄKTMÖTE
LÖRDAGEN DEN 8 JUNI KL 14.00
HOVS FÖRSAMLINGSHEM
SAMLING I KYRKAN

Kaffe, te eller läsk med bulle och kaka serveras mot en billig penning.

Rolf Gustafsson

SMEDSTORPSSLÄKTEN

Carl Bengtsson f. 1773 i Smedstorp, Grude

Helena Andersdotter f. 1779 i Jonstorp, S. Björke

Barn

1	Johanna Carlsdotter	f. 1798,	Bosgården,	Tarsled
2	Andreas Carlsson	f. 1800,		
3	Fredrik Carlsson	f. 1801,	Smedstorp,	Grude
4	Gustaf Carlsson	f. 1807,	Lindåsen,	Hudene
5	Maria–Stina Carlsdotter	f. 1809,	Ebbared,	Hudene
6	Anders Jean Carlsson	f. 1811		
7	Anders Jean Carlsson	f. 1814,	Jonstorp,	S. Björke
8	Anna Lena Carlsdotter	f. 1817,	Fröstorp,	Hov
9	Carl Carlsson	f. 1819,	Fröstorp,	Hov
A	Johannes Carlsson	f. 1822,	Muskås,	Grude

Anna–Lena–grenen, ett par generationer

8 Anna–Lena Carlsdotter f. 1817, bodde i Fröstorp, Hov

81 Johanna Johansdotter f. 1837, Kärrtorp, Jällby

811 Amanda Johansson f. 1861, Simonsg., Ornunga

812 Hilma f. 1864, Nordgården, Jällby

813 Karl Johansson f. 1874, Vreta, Herrljunga

82 Anna Kristina Johansdotter f. 1840, U.S.A.

83 Britta Stina Johansdotter f. 1843, Fröstorp, Hov

84 Fredrika Johansdotter f. 1845, U.S.A.

85 Karl Johansson f. 1850, Backgården, Tarsled

851 Eva Johansson f. 1881, Backgården, Tarsled

86 Sara Johansdotter f. 1853, Fröstorp, Hov

87 August Johansson f. 1856, Fröstorp, Hov

88 Emil Johansson f. 1861, Fröstorp, Hov

81–88 är barn till 8 och 811–813 är barn till 81.

Wilhelm von Salzburg

av Rolf Gustafsson

I tidskriften Släkt och Hävd nr 1, 1989, finns en artikel, som handlar om Alingsåsare under 1600-talet. Den är författad av Sven Wallerstedt, som bl a skriver:

I Warholms herdaminne för Skara stift redovisas bland annat hur kyrkoherdetjänsten i Alingsås gick från far till son en anmärkningsvärd lång tid — från 1556 till 1686. Den siste i raden, Ericus Olai Alin, avled 1686 några månader efter sin hustru Maria Wilhelmsdotter. Warholm låter oss också veta att han efterlämnade två söner, Olof, komminister i Särestad, och Wilhelm, komminister i Alingsås, samt en dotter, Elisabeth, gift med Andr. Ol. Siberg, kyrkoherde i Björke. Däremot lämnas inga uppgifter om hustruns härkomst eller om eventuella ytterligare barn. Ett närmare studium av främst aktuella domböcker ger inte helt oväntat en ganska fyllig information. Tack vare ett utförligt protokoll från Kullings häradsrätt år 1649 kan det således slås fast att Maria (eller Marina) Wilhelmsdotters far var översten vid Västgötadals regemente, Wilhelm von Salzburg. I ett senare dokument omnämnes hon som dennes "Frilledotter". Vem som var hennes mor har ej kunnat utrönas.

Jag vill börja med att visa hur Wilhelm von Salzburg kommer in vår släkt.

Wilhelm von Salzburg	f. 1570-talet	d. 1648	
Maria Wilhelmsdotter	f.	d. 1686	g.m. Ericus Olai Alin
Elisabeth Alin	f. 1649	d. 1722	g.m. Andreas Olai Siberg
Ingrid Siberg	f. 1674	d. 1755	g.m. Börje Bengtsson
Bengt Smedmark	f. 1695	d. 1770	g.m. Johanna Augusta Boudrie
Johanna Smedmark	f. 1735	d. 1787	g.m. Bengt Melander
Carl Bengtsson	f. 1773	d. 1824	g.m. Helena Andersdotter

Ingrid Siberg var gift med länsmannen Börje Bengtsson på Smedstorp i Grude socken. Hon var morfars mor till Carl Bengtsson, som vi har som stamfar för medlemmarna i vår släktförening.

Helt naturligt blir man väldigt nyfiken på vem denne överste Wilhelm von Salzburg var. Var kommer han ifrån? Vilka var hans föräldrar? Hur gestaltade sig hans liv? Här borde ju finnas stora möjligheter att få lite "kött på benen", något som vi släktforskare många gånger inte är så bortskämda med. Vi har varit flera som under det gångna året varit engagerade i det här arbetet. Vi har hittills gått bet på att spåra hans föräldrar och hans födelseort, men vi vet en hel del om hans liv. Allt material som jag presenterar i den här artikeln har jag främst fått från Sven Wallerstedt och Rune Torstensson.

Man finner en hel del om Wilhelm von Salzburg i "Anteckningar om Kungl Hallands Regemente (f.d. Västgötadals), Åren 1625–1910" av Arvid Noreen och i "Kungl. Skaraborgs regementes historia" av Einar Bensch.

Första gången Wilhelm von Salzburg förekommer i svenska handlingar är 1608. Enligt ett dokument från krigsarkivet skall W. v. Salzburg ha kommit i svensk tjänst 1608 och i militieräkenskaper 1609/11 antyds att han kommer från Dünamünde. Han kallas då "Capn Willem van Salsburch".

På den tiden hade vi många värvade soldater i våra regementen och W v Salzburg får aktivt

delta i värvningen. Detta kan vi utläsa ur ett brev från Karl IX den 27/3 1611, då W v Salzburg får i uppdrag av kungen att tillsammans med Joakim Gruntze sköta värvningen i Tyskland. Själv skriver W v Salzburg i ett brev från c:a 1641:

...huruledes Jagh en långh tijdh, alt ifrån A° 1608., numehra widh 33. åhr, hafwer tiänt Sweriges Crona emot dess Fijender Uthi Krijgh, och migh Uthi alla förefallande occasioner trolighen förhållit, at Saligh Hans Kong. Maijtt. höghlåfligst j åminnelse, altidh der å hafwer haft ett nådigt nöija, efter som Jagh ock A° 1611. af mine eghne medhel Uthi Tysklandh wärfwade och lefwereradhe till Cronones tjenst ett Compagnie Soldater, för hwilka migh ännu ingen recompens är wordet, ...

Efter det danska kriget låg 1613 de i utlandet värvade regementena inkvarterade i Sverige. I Einar Bensows bok om Skaraborgs regemente kan vi läsa: ”*I Arboga, där en utländsk trupp under Wilhelm von Salzburg låg inkvarterad, uppstodo misshälligheter med borgerskapet, vilka utlöstes i ett fullkomligt upplopp, varunder många å båda sidor sårades och dödades.*

1613 är W v S med som kapten då översten Johan von Monichouen's utländska värvade regemente mönstrades i konungens närvaro i Durham 1613 3/7.

Åren 1613–20 är W v S hövitsman över Åse, Viste, Kålland, Kinne och Väne härad i norra Västergötland. Han bosätter sig då på Filsbäck säteri, Sävare socken, Skånings härad.

År 1622 utnämndes W v Salzburg till överstelöjtnant och 1631 befordrades han till överste för Västgötadals regemente. Efter det att svenskarna under 30-åriga kriget intagit Wismar 1632 förordnades W v Salzburg till guvernör för staden.

1644 under det danska kriget är W v Salzburg återigen överste för ett västgöta regemente. ’...*under den gamle, minst 70-årige öfverste Salzburg ...*’. Av detta kan vi dra slutsatsen att han är född omkring 1570.

Ovanstående var några axplock ur Wilhelm von Salzburg militära karriär.

Trots att det ändå finns en hel del bevarade dokument som berör W v Salzburg, så nämns ingenting om hans härstamning. I Elgenstiernas Adels ättartavlor finner vi att han 1621 gifter sig med Carin Hansdotter Lilliehöök till Vittene och Blombacka. De bodde på säteriet Vittene som ligger i Lena socken utanför Alingsås. De hade inga egna barn. Däremot hade W v Salzburg ett frillobarn Marina, som troligen uppfostrades på Vittene.

Sven Wallerstedt skriver vidare i Släkt och Hävd:

Wilhelm von Salzburg och hans hustru Carin Hansdotter Lilliehöök avled båda 1648. De saknade gemensamma bröstärvingar och hade testamenterat Nolby till mannens dotter, Marina, vilket hennes make, Erik Alin, begärde och fick häradsrättens stadfästelse på.

Övergången av hemmanet Nolby till överste von Saltzburgs dotter ledde till en twist mellan å ena sidan henne (och hennes man) och å andra sidan Carin Hansdotters syster Britta. Ärendet fördes upp till Göta Hovrätt, som år 1651 beslöt att familjen Lilliehöök kunde återfå Nolby mot en lösensumma, vars storlek opartiska värderingsmän skulle fastställa.

I den här ägotvisten hänvisar man två gånger till attester från borgmästare och råd i staden Salzwedel i Tyskland. Detta tyder på att von Salzburg är från Salzwedel eller att kanske

hans dotter Marina är född där. Sven Wallerstedt skrev 1989 till myndigheterna i Salzwedel om det här ärendet men har ännu inte fått något svar.

Wilhelm von Salzburg och Carin Hansdotter ligger begravda i Lena socken och gravstenen finns bevarad. Där finns såväl Saltzburgs vapen både på fädernet och mödernet avbildade. På gravstenens kantbård står: ”*CHRISTVS IST MEIN LEBEN. STERBEN IST MEIN GEVIN* (Kristus är mitt liv. Döden är min vinning.)” Samma bibelcitrat finner man på Börje Bengtssons och Ingrid Sibergs gravsten i Grude socken c:a 100 år senare.

Fädernevapnet på gravstenen är ganska tydligt. Flera av oss har letat efter det vapnet bland europeiska adelsvapen men utan resultat. Själv satt jag ett antal dagar på Lunds landsarkiv och Lunds universitetsbibliotek i somras och försökte nysta upp en tråd som jag fann i en artikel om Gustaf Wasa, där en greve Salzburg nämns. Jag hittade en hel del intressant, bl. a. c:a 60 sidor text om honom i några tyska historiska tidskrifter, men ingenting som på ett bindande vis knyter ihop denne Salzburg med vår Salzburg.

Som vi ser finns det fortfarande många frågetecken att rätta ut. Jag hoppas att det ska finnas anledning att återkomma till dessa frågor nästa år.

Per Jacobsson

av Rolf Gustafsson

Ekonomer Per Jacobsson som tillhörde Maria–Stina–grenen är troligen släktens mest framgångsrika medlem. I Bonniers lexikon kan vi läsa följande: ”*Per J., f. 1894, d. 1963, bror till J. 5, finansexpert, jur. dr. J. tillhörde 1920–28 NF:s sekretariat, var 1928–30 kanslichef hos Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap och 1931–56 ekonomisk rådgivare vid Internationella betalningsbanken i Basel. 1956–63 var J. chef för Internationella valutafonden i Washington. Han anlätades som expert vid en rad internationella finansiella uppgörelser och ansågs allmänt som världens förnämste finansexpert.*”

Förra sommaren fick jag en artikel som handlar om Per Jacobsson. Den publicerades 1962 i *Industria International*. Jag tycker att den är mycket läsvärd och här kommer därför en översättning av valda delar av artikeln.

Det har påståtts att en allseende försyn bestämde i god tid innan den 5 februari 1894, då Per Jacobsson föddes i Tanum, Sverige, i närheten av Göteborg, att han skulle bli chef och styrelseordförande för Internationella valutafonden i september 1956. Ingen följd av slumpändelser, enligt denna teori, kunde ha samlat i en man de kvalifikationer i form av personlighet, övertygelse, briljans, träffsäkerhet, fysisk uthållighet och exakt förberedelse genom erfarenhet vilket kännetecknar hans nuvarande höga anseende som den rätte mannen på den rätta platsen i det rätta ögonblicket.

Oavsett om försynen eller slumpen spelat in, så är det internationellt erkänt att Per Jacobsson är såväl urtypen som koncentratet av den människoart på utvecklingens träd som är ämnad att styra och regera. . . .

I ämnet internationella förhandlingar, liksom i många andra frågor, har Per Jacobsson genomtänkta övertygelser. ”*Ur en given situation är det nödvändigt att plocka det som är möjligt*”, sa han nyligen. ”*Den internationelle tjänstemannen måste först lära sig vad som är möjligt i den praktiska politikens rike, och sedan komma med förslag som för fram problemet närmare till en lösning.*”

Observanta medarbetare ser Jacobssons framgång mer som en produkt av hans egen personlighet, mildrandet av sina realistiska angreppsmetoder med outtömligt gott humör och apropos–historien, och ett nästan mystiskt sinne för timing. På sammanträdena med styrelsen, mer än ett per vecka under de första åtta månaderna det här året, talar Jacobsson inte mycket. När han talar så är hans bidrag ofta katalysen som ger den önskade lösningen. . . .

Hans kollegor upphör aldrig att imponeras av Jacobssons vitalitet, uthållighet och minne. En anmärkte nyligen: ”*Hemligheten med honom är att han fullständigt njuter av allting han företar sig. Han har aldrig varit uttråkad i hela sitt liv, och han har aldrig varit tråkig för andra.*” . . .

I egenskap av en offentlig person är han unik, åtminstone i ett avseende: Han har aldrig använt sig av en spökskrivare trots att han måste kommunicera mycket på fyra olika språk. Hans stil, även i svårfattliga ekonomiska ämnen, är en modell av klarhet och precision på alla fyra språken. Han har en debattörs förmåga att lägga fram sin sak och en exakthet i sina svar som nyligen beskrevs av en bekant: ”*Det är som att ställa en fråga till en dator. Svaret, hela svaret och inget annat än svaret kommer snabbt och klart. Med den skillnaden att i Jacobssons svar finner du klokhet, filosofisk och historisk dimension, och den mänskliga kvalitén inbyggd.*” ”*En bra formulering tillfredsställer mig alltid,*” har han medgett. . . .

Ett stickprov av människor med vilka han arbetat, förhandlat, ätit och debatterat med skulle inkludera Macmillan, Monnet, Nehru, Nasser, King Boris, Kennedy, Kejsaren av Japan, Quadros, Erhardt, Adenauer, Butler, de Gaulle och Franco. . . .

Det var först 1920, då Jacobsson var 26 år och hade tillbringat två år som föreläsare i ekonomi i Stockholm, som han började sin internationella karriär med att arbeta för Nationernas Förbund. 1928 kom han tillbaka till Sverige och utnämndes till Generalsekreterare för svenska ekonomiska försvarsrådet. En del krediterar honom för att ha förutsett den dramatiska kollapsen av Kreugers tändsticksimperium och därvid haft klokheden att dra sig ur i tid. I vilket fall som helst varade vistelsen i Sverige bara tre år och 1931 var han tillbaka i Schweiz. Den här gången som ekonomisk rådgivare och chef för den nyligen etablerade Internationella Betalningsbanken i Basel.

Det var under sina 25 år i Basel som Jacobssons röst i internationella ekonomiska frågor blev tongivande och det var där som han gjorde två av de fyra fundamentala och helt korrekta ekonomiska förutsägelseerna i vilka han stod så gott som ensam bland världens ekonomiska prognosmakare. . . .

Pressad om sin övernaturliga förmåga som ekonomisk förutsägare, så är Jacobsson benägen att citera tur som en faktor. Pressas han ytterligare kan han anmärka *"Det är alltid svårt att profetera, i synnerhet om framtiden."* Pressas han ytterligare en bit så medger han en livslång medveten lidelse för ekonomiska sannolikheter. *"Hela mitt liv har jag frågat mig vad som kommer att hända. Jag letar efter viktiga trender och tendenser. Man kan inte vara så exakt; . . . Det har verkligen varit mycket enkel logik bakom dessa förutsägelser. Pasteur sa att lyckan gynnar ett förberett sinne."* . . .

1956 kom Per Jacobsson till Internationella Valutafonden i Washington. . . . Jacobssons arbetsdagar i Washington är en kaleidoskopisk följd av konferenser, intervjuer, besök, styrelsemöten, tid för att läsa, skriva och repetera. Han har ett stort representationsåtagande, både som gäst och värd. . . .

Den Jacobssonska lägenheten på sjunde våning är en typisk svit i ett typiskt amerikanskt residenshotell. Men med hjälp av en del egna möbler och familjeminnen har lägenheten fått ett Jacobssonskt drag över sig som inte går att missta sig på. . . . (Jacobsson är gift med en engelsk-irländska.) Fotografier finns i mängder. Tre gifta döttrar, i Schweiz, Minneapolis och England. . . . Den tredje dottern, som är gift med den engelske läkaren Roger Bannister, den förste som sprang en engelsk mil under fyra minuter, . . .

Valutafondens regler föreskriver pensionering vid en ålder av 65 år med några undantag, och styrelsen har utsträckt Jacobssons kontrakt till det maximala, det bibliska 70 år. . . . Han och hans hustru kommer att flytta till Schweiz, där Nationernas Förbunds arkiv är tillgängligt för forskning. Jacobsson har redan vågat sig på ett nytt medium; i ett obevakat ögonblick för några månader sedan avslöjade han att han höll på att skriva en pjäs. . . . För trettiofyra år sedan publicerades en roman som hette *The Death of a Diplomat* av Peter Oldfeldt och Vernon Bartlett. Den översattes till flera språk och filmades. Den följdes av den lika framgångsrika *The Alchemy Murder* 1929. Den amerikanske förläggaren uppmuntrade Oldfeldt, vars riktiga namn är Per Jacobsson, att fullfölja en litterär karriär. Han har nu äntligen accepterat rådet.